

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Paweł Kołodziejcki

Protokolant Emilia Bieńczak

przy udziale prokuratora del. do Prokuratury Krajowej Anety Orzechowskiej
w sprawie H. B.

skazanego z art. 13 § 2 k.k. w zw. z art. 200a § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 kwietnia 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 18 lutego 2022 r., sygn. akt V Ka 1067/21

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Radomiu

z dnia 4 sierpnia 2021 r., sygn. akt II K 1733/19,

**uchyla zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu sygn.
akt V Ka 1067/21 i sprawę przekazuje temu Sądowi do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2021r. Sąd Rejonowy w Radomiu (sygn. akt II K 1733/19) uznał H. B. za winnego popełnienia dwóch przestępstw, a mianowicie tego, że:

1. w okresie od 25 września do 2 października 2017 roku w R. w krótkich odstępach czasu dokonania z góry powziętego zamiaru, za pośrednictwem portalu [...] oraz telefonu komórkowego składał osobie, o której wiedział, że nie miała ukończonych lat 15 propozycję poddania się innej niż obcowanie płciowe czynności seksualnej zmierzającej do realizacji tego celu ustalając czas i miejsce spotkania, na które miało dojść do wykonania tych czynności seksualnych, przy czym nie uświadamiał sobie, że dokonanie jest niemożliwe ze względu na brak przedmiotu nadającego się do popełnienia na nim czynu zabronionego, zakwalifikowanego jako czyn z art. 13 § 2 k.k. w zw. z art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za który, na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., wymierzono mu karę ośmiu miesięcy pozbawienia wolności,
2. w dniu 3 października 2017 roku w R. na nośnikach danych posiadał treści pornograficzne z udziałem małoletnich poniżej lat 15, zakwalifikowanego z art. 202 § 4a k.k., za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności,

Orzeczone kary pozbawienia wolności zostały połączone na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k., a w ich miejsce wymierzono karę łączną roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono nadto przepadek dowodu rzeczowego tj. jednostki centralnej komputera D. z dyskiem twardym H. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet kary pozbawienia wolności zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie w dniu 03 października 2017r. od godz. 15:05 do godz. 18:28. Wyrok zawierał także stosowne rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wywiódł obrońca H. B.. Zarzucił w zakresie czynu z punktu II wyroku obrazę przepisów prawa procesowego:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że oskarżony posiadał na komputerze nie należącym do niego, a jego pracodawcy, treści

o charakterze pedofilnym, podczas gdy dostęp do tego komputera posiadali wszyscy pracownicy i właściciele apteki, w tym osoby, które nie pracowały w aptece w chwili ujawnienia powołanych treści, zaś na prywatnych urządzeniach oskarżonego oraz w drugim miejscu jego pracy na urządzeniach nie ujawniono treści zabronionych;

2. art. 7 w zw. z art. 366 § 1 oraz art. 410 k.p.k. poprzez zaniechanie ustalenia przez Sąd kto i w jakich datach zamieścił konkretne treści pornograficzne z udziałem małoletnich poniżej lat 15 na komputerze zabezpieczonym przez organy ścigania w miejscu zatrudnienia oskarżonego i w konsekwencji arbitralne przypisanie oskarżonemu winy w zakresie czynu wskazanego w punkt II zaskarżonego wyroku;

3. art. 7 w zw. z art. 366 § 1 oraz art. 410 k.p.k. poprzez pominięcie dowodu z zeznań M. B. pomimo, że świadek zeznała, że dostęp do komputera zabezpieczonego przez organy ścigania w miejscu zatrudnienia mieli wszyscy pracownicy, zaś na urządzeniach prywatnych oskarżonego nie odnaleziono żadnych treści o charakterze pedofilnym - lakoniczne stwierdzenie, że zeznania tego świadka „nie mają znaczenie dla ustalenia faktów” nie spełnia wymogów przepisu art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w związku z czym wyrok w tej części nie poddaje się kontroli instancyjnej;

W zakresie czynów z punktu I i II wyroku obrońca zarzucił natomiast obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 w zw. z art. 366 § 1 oraz art. 410 kpk poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i sprzeczne z zasadami logiki odmówienie wiary wyjaśnieniom oskarżonego, gdyż wyjaśniając w ten sposób starał się on uchronić od grożącej mu odpowiedzialności karnej, kiedy przyjmowanie takiego toku rozumowania prowadzi do wniosku, iż zawsze i w każdej sprawie wyjaśnieniom oskarżonego niejako z urzędu należałoby odmawiać wiary, bo każdy oskarżony z natury rzeczy stara się uchronić od odpowiedzialności karnej;

Na wypadek nieuwzględnienia powyższych zarzutów obrońca zarzucił nadto rażącą niewspółmierność orzeczonych kar jednostkowych (art. 438 pkt. 4 k.p.k.) i w konsekwencji rażącą niewspółmierność kary łącznej pozbawienia wolności w wymiarze jednego roku i sześciu miesięcy, podczas gdy dotychczasowy ustabilizowany tryb życia oskarżonego, brak wcześniejszych konfliktów z prawem, prowokacja (w rozumieniu art. 18 § 2 k.k.) dokonana przez K. D. w zakresie czynu z

pkt I. wyroku (korespondowanie wbrew sprzeciwowi oskarżonego) pozwalały na zastosowanie środków związanych z poddaniem H. B. próbie.

Mając na uwadze treść powyższych zarzutów obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie warunkowe umorzenie postępowania co do czynu opisanego w pkt I. wyroku i uniewinnienie oskarżonego od czynu opisanego w pkt II. wyroku.

Na skutek złożonej apelacji Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 18 lutego 2022 roku w sprawie zawisłej pod sygnaturą akt V Ka 1067/21 zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Radomiu w ten sposób, że orzeczoną wobec oskarżonego H.B. w punkcie II karę pozbawienia wolności złagodził do sześciu miesięcy, a orzeczoną karę łączną pozbawienia wolności złagodził do roku. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Radomiu został utrzymany w mocy. Wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu zawierał nadto stosowne rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego.

Kasację w całości na korzyść oskarżonego od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 18 lutego 2022r. wniósł obrońca. Zarzucił rażące naruszenie przepisów prawa, które miało wpływ na treść orzeczenia - art. 433 § 2 k.p.k. poprzez nierozważenie przez Sąd odwoławczy zarzutów sformułowanych w apelacji obrońcy, polegające na:

a/ pominięcie milczeniem zarzuczonego błędu w ustaleniach faktycznych, iż oskarżony posiadał na komputerze treści o charakterze pedofilnym, podczas gdy komputer należał do pracodawcy oskarżonego, a dostęp do komputera posiadali wszyscy pracownicy i właściciele apteki;

c/ niewskazanie przyczyn, dla których zeznania świadka M. B. nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy;

d/ niewyjaśnienie przyczyn, dla których wyjaśnieniom oskarżonemu należy odmówić wiary, w szczególności nie wskazanie materiału dowodowego, który przeczy wyjaśnieniom H. B.;

e/ nie wyjaśnienie przyczyn, dla których kary jednostkowe, kara łączna, a nawet kara złagodzona są jakkolwiek adekwatne do przypisanych oskarżonemu czynów;

f/ nie wskazanie podstawy prawnej i przyczyn zasądzenia od oskarżonego w postępowaniu apelacyjnym na rzecz Skarbu Państwa kwoty 5.444,04 zł tytułem kosztów sądowych w sprawie, mimo utrzymania wyroku Sądu I instancji w zakresie pkt VI. dotyczącego kosztów sądowych, w którym Sąd I Instancji zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 300 zł tytułem opłaty oraz obciążył oskarżonego wydatkami poniesionymi w sprawie w kwocie 5.244,04 zł.

W obliczu tych zarzutów obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania.

Prokurator, stosownie do treści art. 530 § 1 k.p.k., w odpowiedzi kasację obrońcy wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna wniesiona przez obrońcę okazała się zasadna, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 18 lutego 2022 r. i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Wypada zauważyć, że przepis art. 433 § 2 k.p.k. nakazuje sądowi odwoławczemu, by w toku kontroli instancyjnej rozważył wszystkie wnioski i zarzuty apelacji. Przepis art. 457 § 3 k.p.k. nakazuje z kolei, by w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego zawarto argumenty wskazujące na to, czym kierował się sąd wydając rozstrzygnięcie. To właśnie treść uzasadnienia zezwala wszakże na ocenę prawidłowości dokonanej kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia. Zrealizowanie obowiązków wynikających z treści art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. wymaga więc nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego, a więc wnikliwego, wyczerpującego, ustosunkowania się do każdego z zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku

odwoławczym za zasadne bądź też za bezzasadne (por. np. wyrok SN z 11 stycznia 2021, V KK 100/20, LEX nr 3112906, z 24 kwietnia 2018 r., V KK 384/17, OSNKW 2018, Nr 9, poz. 59; z 6 czerwca 2006 r., V KK 413/05, OSNKW 2006, Nr 7-8, poz. 76).

Tego standardu w przedmiotowej sprawie niestety nie dochowano. Uzasadnienie sądu odwoławczego nie odnosi się właściwie wcale do postawionych zarzutów apelacyjnych od strony merytorycznej. Brak w nim w szczególności jakichkolwiek konkretnych argumentów na zabicie stanowiska obrony, skoro sąd ten nie uznał zasadności środka odwoławczego. Podkreślenia wymaga i to, że zarzuty obrońcy nawet nie zostały w pełni (tzn. w prawidłowy sposób) zawarte w treści uzasadniania (vide: pkt 3 tiret pierwsze uzasadnienia SO). Co więcej, sąd ad quem ani słowem nie odniósł się do błędu w ustaleniach faktycznych, iż H B. posiadał na komputerze treści o charakterze pedofilskim, w sytuacji gdy dostęp do komputera posiadali wszyscy pracownicy apteki.

Trudno natomiast uznać, by należyte i szczegółowe odniesienie się do postawionych zarzutów apelacyjnych stanowiła jedyna fraza w treści uzasadnienia, sprowadzająca się do słów: „Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że postępowanie przed sądem I instancji przeprowadzono poprawnie i zgodnie z wymogami rzetelnego procesu. Sąd I instancji oparł swe ustalenia faktyczne o całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego, który poddany został właściwej analizie dokonanej z uwzględnieniem reguł zawartych w art. 7 kpk. Wbrew twierdzeniom skarżącego dokonana przez Sąd ocena dowodów była swobodna a nie dowolna. W motywach zaskarżonego wyroku Sąd I instancji w sposób przekonujący wyjaśnił na jakich oparł się dowodach i dlaczego odrzucił dowody przeciwnie. W ocenie Sądu Okręgowego przedstawiony w uzasadnieniu orzeczenia tok rozumowania Sądu jest precyzyjny, nie zawiera błędów logicznych lub faktycznych, wypływa z przeprowadzonych na rozprawie dowodów, znajduje wsparcie w zasadach wiedzy i doświadczenia życiowego - nie może więc być wzruszony w toku kontroli instancyjnej. Ustalając przebieg zdarzenia Sąd ten miał na uwadze wszystkie okoliczności ujawnione na rozprawie, a więc nie tylko te obciążające oskarżonego, ale także te przemawiające na jego korzyść, co oznacza,

że ocena dowodów miała charakter obiektywny. Czynił tym zadość art. 4 i 410 kpk. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, że apelacja obrońcy oskarżonego w głównej mierze koncentruje się na polemice z prawidłowo dokonanymi ustaleniami sądu. Wbrew twierdzeniom apelacji sąd I instancji właściwie umotywował odmowę dania wiary wyjaśnieniom oskarżonego, powołując się w tej materii na treść pozostałych dowodów, w ty zeznań świadków i oceniając je zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego. W żadnym razie nie jest to sytuacja pewnego automatyzmu, jak zarzuca to skarżący. Sąd I instancji wyczerpująco omówił przyjętą przez siebie podstawę prawną skazania, przywołując odpowiednie ustalenia faktyczne uzasadniające taką decyzję. Nie ma potrzeby powtarzania tych sformułowań, a sąd odwoławczy w pełni je akceptując odsyła do stosownego fragmentu uzasadnienia wyroku sądu rejonowego (k. 396V0. Z ustaleń sąd jednoznacznie wynika zamiar oskarżonego i nie ma najmniejszych podstaw do jego kwestionowania. To dotyczy obu zarzuconych mu czynów, co do których zarówno ustalenia faktyczne, jak i przyjętą podstawą prawną rozstrzygnięcia są w ocenie sądu odwoławczego prawidłowe.”

Powyższy wywód wskazuje niewątpliwie na dokonanie przez sąd odwoławczy co najmniej lektury uzasadnienia sądu I instancji oraz materiału dowodowego, lecz nie stanowi konkretnego, bezpośredniego i wymiernego zmierzenia się z argumentami przedstawionymi w środku odwoławczym (abstrahując od ich zasadności) oraz pominięcie całkowite jednego z nich (wskazanego wyżej). Ujmując to nieco bardziej lapidarnie wskazać można, że tego rodzaju uzasadnienie jest niezwykle schematyczne, niewiele wyjaśnia, a stosować je można jako swoisty „szablon” do większości spraw rozpoznawanych przez sąd odwoławczy. Argumentacja Sądu Odwoławczego zawarta w uzasadnieniu nie przekonuje wszak, że wszystkie standardy instancyjnej kontroli zostały zachowane, co słusznie zaakcentował obrońca w kasacji. Sąd ten nie ustosunkował się bowiem do wszelkich poruszonych w środku odwoławczym kwestii. Jedynie ogólnikowo, miast obszernie i rzeczowo, wyjaśnił dlaczego nie podzielił zapatrywań apelującego.

Podkreślenia wymaga, że o obrazie przepisu art. 433 § 2 k.p.k. można mówić wtedy, gdy sąd w ogóle nie rozważy wniosków i zarzutów wskazanych w środku

odwoławczym, zaś o naruszeniu przepisu art. 457 § 3 k.p.k. - gdy w uzasadnieniu wyroku nie zostanie zawarta argumentacja odnośnie do określonego potraktowania zarzutów i wniosków apelacji. Naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. będzie więc miało miejsce wówczas, gdy sąd uznając zarzuty apelacji za zasadne lub niezasadne, nie wyjaśni swojego stanowiska, ewentualnie przedstawiona argumentacja będzie zawierała braki. Takie okoliczności bez wątpienia w niniejszej sprawie zaistniały.

W przedstawionym powyżej kontekście jako nie tylko nie zasługujące na uwzględnienie, ale i niezrozumiałe, jawiło się natomiast stanowisko prokuratora zawarte w odpowiedzi na kasację, jakoby sąd odwoławczy „dokonując szczegółowej analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, który został przedstawiony obszernie i ze szczegółowym uzasadnieniem wyroku wskazał, że sprawstwo H.B. wynika z całokształtu okoliczności poczynionych w toku postępowania”

Powyższe okoliczności prowadziły do wniosku, że wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu został wydany z rażącym naruszeniem wymienionych w kasacji oskarżyciela przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia. W konsekwencji niezbędne stało się uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Rozpoznając sprawę ponownie sąd ten przeprowadzi wnikliwą kontrolę apelacyjną wyroku Sądu pierwszej instancji, i uwzględniając kodeksowe zasady wyda orzeczenie wolne od stwierdzonych mankamentów.

[SOP]

[ał]